

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ТЕРИТОРІЇ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ

На виконання зобов'язань України за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, цей Закон спрямований на імплементацію актів законодавства Європейського Союзу у сфері охорони природи.

Цей Закон визначає правові засади визначення та збереження територій Смарагдової мережі в межах України згідно з вимогами Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернської Конвенції) та з урахуванням вимог Директиви № 2009/147/ЄС про збереження диких птахів та Директиви № 92/43/ЄС про збереження природних оселищ та видів природної фауни і флори.

Стаття 1. Загальні положення

1. Мета цього Закону полягає у забезпеченні збереження природних оселищ та видів природної флори і фауни на території України шляхом визначення та збереження територій Смарагдової мережі в межах України.

2. Положення цього Закону та інших заснованих на ньому нормативно-правових актів застосовуються до усіх територій, запропонованих і визначених Україною як території Смарагдової мережі.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) територія Смарагдової мережі – територія, що запропонована та визначена згідно з цим Законом і має чіткі межі;

2) природне оселище – ділянка суші чи водного простору природного або напівприродного походження, яка визначається за абіотичними та біотичними характеристиками;

3) оселище виду – територія з особливими абіотичними та біотичними чинниками, у межах якої види природної флори і фауни оселяються на будь-якому етапі свого життєвого циклу;

4) збереження – це низка заходів, які необхідні для підтримання або відновлення природних оселищ та популяцій видів природної флори і фауни у задовільному природоохоронному статусі;

5) цілі збереження – досягнення задовільного природоохоронного статусу видів і природних оселищ, присутніх у межах території Смарагдової мережі;

б) задовільний природоохоронний статус – стан, коли площа природного оселища або чисельність виду не знижується відносно відомостей зі стандартної форми даних, поданих до Секретаріату Бернської Конвенції;

7) компенсаційні відновлювальні заходи – заходи, що найбільше сприяють відновленню задовільного природоохоронного статусу ушкодженого природного оселища або оселища виду в межах ушкодженої території чи на іншій території;

8) уповноважений центральний орган – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

9) уповноважений територіальний орган – обласні, міські Київська та Севастопольська державні адміністрації (відповідний підрозділ з питань екології та природних ресурсів), орган виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань екології та природних ресурсів.

Стаття 3. Підготовка пропозицій для внесення до переліку територій Смарагдової мережі

1. Уповноважений центральний орган забезпечує інвентаризацію і картування (формування бази даних) природних оселищ та оселищ видів, що вказані у додатках I, II та III до цього Закону.

2. Інші центральні органи влади, територіальні органи влади, наукові організації можуть також забезпечувати інвентаризацію і картування (формування бази даних) окремих природних оселищ та оселищ видів, що вказані у додатках I, II та III до цього Закону. Результати інвентаризації передаються в обов'язковому порядку уповноваженому центральному органу в місячний термін після її здійснення.

3. Уповноважений центральний орган затверджує порядок ведення інвентаризації і картування (формування бази даних).

4. Уповноважений центральний орган відповідно до критеріїв, визначених цим Законом забезпечує формування переліку запропонованих територій Смарагдової мережі.

5. Під час формування переліку запропонованих територій Смарагдової мережі, уповноважений центральний орган проводить консультації з місцевими органами влади, вченими та громадськістю.

6. Перелік запропонованих територій Смарагдової мережі затверджуються наказом уповноваженого центрального органу.

7. Перелік запропонованих територій Смарагдової мережі повинен містити такі дані:

1) назву запропонованої території Смарагдової мережі;

2) координати і межі запропонованої території Смарагдової мережі;

3) природні оселища і види, що є підставою для пропонування території Смарагдової мережі, згідно з Додатками I, II та III до цього Закону;

4) назву адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої запропоновано територію Смарагдової мережі.

8. Уповноважений центральний орган готує і подає до Секретаріату Бернської конвенції запропоновані території Смарагдової мережі за стандартною формою даних, визначеною Бернською конвенцією.

9. Уповноважений центральний орган готує та подає до Секретаріату Бернської Конвенції нові запропоновані території Смарагдової мережі до моменту формування Смарагдової мережі в Україні, яка забезпечить збереження видів флори і фауни та природних оселищ, вказаних у додатках I, II та III до цього Закону.

10. Положення цієї статті не застосовуються до територій Смарагдової мережі, затверджених Керівним комітетом Бернської Конвенції до набрання чинності цим Законом.

Стаття 4. Критерії визначення територій для включення до переліку запропонованих територій Смарагдової мережі

1. При оцінюванні території для її включення до переліку запропонованих територій Смарагдової мережі застосовуються такі критерії:

1) така територія суттєво сприятиме виживанню видів, що перебувають під загрозою зникнення, ендемічних видів або будь-яких видів із додатків Бернської Конвенції;

2) така територія підтримує значну кількість видів відповідно до додатках I та II до цього Закону у межах території з великою видовою різноманітністю або підтримує важливі популяції одного чи декількох видів відповідно до додатків I та II Закону до цього Закону;

3) у межах території перебуває важлива та/чи репрезентативна вибірка оселищ, що перебувають під загрозою зникнення, згідно з додатком III до цього Закону;

4) у межах цієї території знаходиться особливий зразок певного оселища або мозаїка різних оселищ відповідно до додатку III до цього Закону;

5) територія є важливою територією для одного чи декількох мігруючих видів;

6) територія в інший спосіб суттєво сприяє досягненню цілей Бернської Конвенції.

Стаття 5. Визначення території Смарагдової мережі.

1. Уповноважений центральний орган визначає територію Смарагдової мережі після того, як Постійний комітет Бернської Конвенції проведе необхідні біогеографічні семінари та затвердить запропоновану територію Смарагдової мережі, шляхом занесення її до Переліку визначених територій Смарагдової мережі.

2. Перелік визначених територій Смарагдової мережі затверджується наказом уповноваженого центрального органу.

3. Перелік визначених територій Смарагдової мережі повинен містити такі дані:

- 1) назву визначеної території Смарагдової мережі;
- 2) код визначеної території Смарагдової мережі;
- 3) координати і межі визначеної території Смарагдової мережі;
- 4) природні оселища і види, що є підставою для визначення території Смарагдової мережі, згідно з додатками I, II та III до цього Закону;
- 5) назву адміністративно-територіальної одиниці, в межах якої визначено територію Смарагдової мережі.

Стаття 6. Національний реєстр територій Смарагдової мережі

1. Уповноважений центральний орган створює та оновлює Національний реєстр територій Смарагдової мережі, який включає запропоновані та визначені території Смарагдової мережі.

2. Національний реєстр територій Смарагдової мережі формується на основі стандартної форми даних, визначеною Бернською конвенцією.

3. Національний реєстр територій Смарагдової мережі містить переліки, визначені статтею 3 (7) та статтею 5 (3) цього Закону.

4. Інформація, внесена до Національного реєстру територій Смарагдової мережі, є відкритою, вільний доступ до неї забезпечується через мережу Інтернет, за винятком публічної інформації з обмеженим доступом.

5. Порядок ведення Національного реєстру територій Смарагдової мережі визначаються Уповноваженим центральним органом.

Стаття 7. Менеджмент-плани для територій Смарагдової мережі

1. Уповноважений територіальний орган забезпечує розроблення і погодження менеджмент-планів для територій Смарагдової мережі не пізніше 10 років після визначення території Смарагдової мережі.

2. Менеджмент-план розробляється для окремої території Смарагдової мережі або для декількох територій, які є географічно пов'язаними або мають подібні природні характеристики.

3. Якщо територія Смарагдової мережі знаходиться в межах існуючої території чи об'єкту природно-заповідного фонду, для якої розробляється Проект організації території, Менеджмент-плани для таких територій Смарагдової мережі інтегрується в Проект організації території.

4. Якщо територія Смарагдової мережі включає декілька територій чи об'єктів природно-заповідного фонду, проекти організації їхніх територій та положення, розроблені відповідно до Закону України «Природно-заповідний фонд України» повинні бути узгоджені з менеджмент-планами для територій Смарагдової мережі.

5. Розроблення і погодження менеджмент-плану здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій із розроблення менеджмент-планів для територій Смарагдової мережі.

6. Менеджмент-плани для територій Смарагдової мережі повинні містити принаймні таку інформацію:

1) завдання і заходи, необхідні для підтримання або відновлення природних оселищ та популяцій видів природної флори і фауни у задовільному природоохоронному статусі;

2) людські, матеріальні та фінансові ресурси, необхідні та доступні для реалізації запланованих заходів;

3) показники, необхідні для оцінювання прогресу досягнення цілей збереження шляхом ведення моніторингу згідно зі статтею 12 цього Закону;

4) уповноважений центральний орган затверджує менеджмент-плани.

Стаття 8. Інші інструменти управління

1. Території Смарагдової мережі враховуються при розробленні планів і програм, або шляхом внесення змін до існуючих планів і програм.

2. Для територій Смарагдової мережі, які внесені до реєстру, але для яких не розроблено Менеджмент-план, уповноважений територіальний орган має право визначати окремі заходи для досягнення цілей збереження.

3. Фінансування визначення та збереження територій Смарагдової мережі, інші заходи, пов'язані із функціонуванням Смарагдової мережі в Україні здійснюється за рахунок Державного, Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища, державного та місцевих бюджетів, та, інших джерел не заборонених законодавством.

Стаття 9. Обмеження щодо здійснення поточних видів діяльності

1. На види діяльності, що вже здійснюються на законних підставах на території або на частинах території Смарагдової мережі на момент внесення до Національного реєстру територій Смарагдової мережі не будуть поширюватись обмеження чи заборони в рамках цього Закону.

2. Обмеження чи заборони здійснення видів діяльності, встановлені уповноваженими органами влади на основі інших актів законодавства залишаються без змін.

Стаття 10. Оцінювання нових видів діяльності та об'єктів, які можуть впливати на територію Смарагдової мережі

1. Якщо за результатами оцінки впливу на довкілля орган, відповідальний за прийняття рішень, зробить висновок про суттєвий згубний вплив на цілі збереження території Смарагдової мережі, він не допускає реалізацію запланованої діяльності чи об'єкта.

2. Юридичні або фізичні особи, які реалізують нові види діяльності чи об'єкти, які реалізуються відповідно до пункту 1 цієї статті, повинні вживати компенсаційні відновлювальні заходи відповідно до вказівок уповноваженого центрального органу.

Стаття 11. Компенсація збитків, які виникають внаслідок дії заборон чи обмежень діяльності на територіях Смарагдової мережі

1. Юридичні і фізичні особи, які внаслідок дії заборон чи обмежень їхньої діяльності, що здійснювалася на законних підставах до визначення території Смарагдової мережі, зазнають збитків, отримують право на відповідну компенсацію.

2. Право на компенсацію збитків настає після затвердження менеджмент-плану.

3. Компенсація надається за рахунок коштів державного, Автономної Республіки Крим та місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища відповідно до Положення про компенсацію збитків в межах територій Смарагдової мережі та Методики розрахунку компенсації збитків, які затверджуються Кабінетом Міністрів України.

4. Дія цієї статті не поширюється на підприємства, установи та організації державної та комунальної форми власності.

Стаття 12. Моніторинг природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах Смарагдової мережі

1. Здійснення моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах Смарагдової мережі координується уповноваженим центральним органом.

2. Для проведення моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах територій Смарагдової мережі у кожному регіоні, уповноважений центральний орган визначає базову установу природно-заповідного фонду, що здійснює моніторинг у цьому регіоні. Установи природно-заповідного фонду в регіоні, які не визначені як базові, надають дані моніторингу до базової установи.

3. Для цих цілей в базовій установі функціонує окремий підрозділ моніторингу природоохоронного статусу видів та природних оселищ.

4. Для проведення окремих робіт базова установа може залучати інші наукові організації та окремих науковців та громадськість.

5. Установи та організації можуть здійснювати моніторинг природоохоронного статусу окремих природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах територій Смарагдової мережі.

6. Базова установа та установи і організації надають уповноваженому центральному органу дані моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни Смарагдової мережі відповідно до порядку визначеному уповноваженим центральним органом.

7. Моніторинг природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах Смарагдової мережі проводиться відповідно до Методики моніторингу природних оселищ та видів природної флори і фауни.

Стаття 13. Звітування

1. Раз на шість років уповноважений центральний орган подає до Секретаріату Бернської Конвенції звіт про природоохоронний статус

природних оселищ та видів природної флори і фауни, складений англійською мовою.

2. Такий звіт складається у встановленому Бернською Конвенцією форматі.

3. Дату подання першого звіту уповноважений центральний орган погоджує із Секретаріатом Бернської Конвенції.

Стаття 14. Заключні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, та вводиться в дію через шість місяців з дня набрання ним чинності.

2. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) У Законі України «Про оцінку впливу на довкілля» (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., N 29, ст. 315):

у статті 3

пункт двадцять перший частини другої доповнити словами «та у межах території Смарагдової мережі;»,

абзац другий пункту другого частини третьої після слів «в їх охоронних зонах» доповнити словами «чи у межах території Смарагдової мережі»,

абзац третій пункту другого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду», викласти в редакції «, в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі на площі 5 гектарів і більше;»,

абзац сьомий пункту другого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду», викласти в редакції «в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі;»,

абзац третій пункту дванадцятого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду» викласти в редакції «, в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі;»,

абзац четвертий пункту дванадцятого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду», викласти в редакції «, в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі; оголошення природних територій курортними;»,

абзац п'ятий пункту дванадцятого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду» викласти в редакції «в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі;»,

абзац шостий пункту дванадцятого частини третьої після слів «природно-заповідного фонду» викласти в редакції «в їх охоронних зонах чи у межах території Смарагдової мережі;»,

у статті 6

після пункту четвертого частини другої доповнити пункт п'ятий такого змісту:

«опис і оцінку впливу на цілі збереження території Смарагдової мережі;»,
частини з п'ятої до тринадцятої – вважати відповідно частинами з шостої до чотирнадцятої.

2) У Лісовому кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., N 21, ст. 170):

пункт 6 частини другої статті 19 після слів «формуванню екологічної» доповнити словами «та Смарагдової»,

пункт 4 частини другої статті 20 після слів «формуванню екологічної» доповнити словами «та Смарагдової»,

пункт 2 частини другої статті 21 після слів «властивостей лісів», доповнити словами «територій Смарагдової мережі»,

пункт 9 статті 46 після слів «включенню до екологічної» доповнити словами «та Смарагдової».

3) У Водному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 24, ст. 189):

статтю 89 доповнити частиною такого змісту:

«У разі, якщо на території прибережної захисної смуги уздовж річок, навколо водойм та на островах розташована територія Смарагдової мережі, правовий режим прибережної захисної смуги уздовж річок, навколо водойм та на островах не забороняє здійснення заходів для збереження такої території».

статтю 90 доповнити частиною такого змісту:

«У разі, якщо на території прибережної захисної смуги уздовж морів, морських заток і лиманів розташована територія Смарагдової мережі, правовий режим прибережної захисної смуги уздовж морів, морських заток і лиманів не забороняє здійснення заходів для збереження такої території».

статтю 91 доповнити частиною такого змісту:

«У разі, якщо на території смуги відведення розташована територія Смарагдової мережі, правовий режим смуги відведення не забороняє здійснення заходів для збереження такої території».

статтю 92 доповнити частиною такого змісту:

«У разі, якщо на території смуги відведення розташована територія Смарагдової мережі, правовий режим смуги відведення не забороняє здійснення заходів для збереження такої території».

статтю 93 доповнити частиною такого змісту:

«У разі, якщо у зоні санітарної охорони розташована територія Смарагдової мережі, правовий режим зоні санітарної охорони не забороняє здійснення заходів для збереження території Смарагдової».

4) У Законі України «Про природно-заповідний фонд України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 34, ст. 502; 2010 р., N 11, ст. 112; 2015 р., N 25, ст. 194):

статтю п'яту після частини четвертої доповнити частиною такого змісту:

«Завдання, особливий природоохоронний режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду, на територіях яких запропоновано та визначено території Смарагдової мережі, узгоджуються з цілями збереження таких територій Смарагдової мережі»,

статтю 15 доповнити частиною такого змісту

«На природні заповідники можуть покладатися завдання щодо здійснення моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах територій Смарагдової мережі в регіоні»,

статтю 17 доповнити частиною такого змісту

«На біосферні заповідники можуть покладатися завдання щодо здійснення моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах територій Смарагдової мережі в регіоні»,

статтю 20 доповнити частиною такого змісту

«На національні природні парки можуть покладатися завдання щодо здійснення моніторингу природоохоронного статусу природних оселищ та видів природної флори і фауни в межах територій Смарагдової мережі в регіоні»,

5) У Земельному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., N 3 - 4, ст. 27):

частину другу статті 46 виключити.

6) У Законі України «Про тваринний світ» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., N 14, ст. 97):

у статті 31 після частини другої, доповнити частиною третьою такого змісту:

«Дозвіл на вилучення з природного середовища диких тварин не дає права їх вилучати з природного середовища, якщо таке вилучення суперечить правовому режиму об'єктів природно-заповідного фонду чи цілям збереження територій Смарагдової мережі».

частини третю та четверту – вважати відповідно частинами четвертою та п'ятою,

абзац сьомий статті 37 після слова «екологічної» доповнити словами «та Смарагдової».

7) У Законі України «Про екологічну мережу України» (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 45, ст. 1841):

у статті 5 після пункту ж) доповнити пунктом з) такого змісту:

«з) території Смарагдової мережі».

пункт з) і и) – вважати відповідно пунктом и) і і).

3. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.